

**Privacy Protocol
Binnengemeentelijke gegevensuitwisseling ten behoeve
van de bestrijding van ondermijning**

Inhoud

1. Leeswijzer	3
1.1 Algemeen.....	3
1.2 Evaluatie van dit protocol	3
2. (De aanpak van) ondermijning.....	4
2.1 Problematiek en noodzaak van de aanpak ondermijning	4
2.2. Doel (bestuurlijke en geïntegreerde) aanpak ondermijning	5
2.3 Doel van dit protocol	6
3. Waarborgen en privacy	7
3.1 Rechten van betrokkenen	7
4. De vijf fases van het protocol.....	9
5. Uitwerking van Privacy check 1 (fase2)	13
Bijlage: Schematische weergave van de fases.....	17

1. Leeswijzer

1.1 Algemeen

In dit Privacy Protocol wordt beschreven hoe de gemeente Meppel omgaat met de binnengemeentelijke gegevensuitwisseling ten behoeve van de bestrijding van ondermijning. In hoofdstuk 2 wordt de aard van de ondermijnende criminaliteit en de noodzaak van de aanpak van ondermijning uiteengezet. Hoofdstuk 3 gaat over het waarborgen van de rechten van de betrokkenen. In hoofdstuk 4 volgt een uiteenzetting van de verschillende fases welke doorlopen worden bij het behandelen van een ondermijningssignaal, gevolgd door een lijst met de uitwerking van de privacy checks in hoofdstuk 5.

1.2 Evaluatie van dit protocol

Voor het behandelen van een signaal/casus maakt de gemeente Meppel een werkproces voor de aanpak van ondermijning waarin dit privacy protocol is geborgd. Ondersteunend aan het werkproces 'aanpak ondermijning' en dit protocol werkt de gemeente Meppel met het systeem Atlas van Pantyr.

Ieder jaar wordt het privacy protocol geëvalueerd. Daarnaast beoordeelt de privacy officer of er in de praktijk ook conform het privacy protocol wordt gehandeld en daarnaast of het privacy protocol aanpassing behoeft, bijvoorbeeld wanneer wet- en regelgeving wordt aangepast. Dergelijke veranderingen kunnen van invloed zijn op de rechtmatigheid van de verwerkingen van persoonsgegevens en dit kan leiden tot aanpassing van het protocol.

2. (De aanpak van) ondermijning

Ondermijnende criminaliteit gaat over vormen van georganiseerde misdaad waarbij de onderwereld en de bovenwereld met elkaar verweven raken. Het ondermijnt onze democratie en rechtstaat. Ondermijning is internationaal verweven, maar nestelt zich lokaal in onze wijken en buurten. De gemeente ontvangt hiervan ook signalen. Uit het Integraal Ondermijningsbeeld Zuidwest Drenthe van het RIEC (2019) bleken diverse signalen van ondermijning. De gemeente heeft eind 2019 advies in gewonnen over de aanpak van ondermijning. Dit heeft geresulteerd in het opzetten van het Ondermijningsteam. Daarnaast is de politie inmiddels gevestigd in het stadhuis en laat zien dat de overheid de krachten wil bundelen. Naast een verantwoordelijke samenleving wil de gemeente Meppel voor iedereen een veilige samenleving. Versterking van de bestuurlijke weerbaarheid en de aanpak van ondermijnende activiteiten draagt bij aan een structurele veiligheid en veiligheidsbeleving van de gemeente. De gemeente Meppel wil ondermijning intensiever tegengaan en terugdringen en zet daarom in op het versterken van de bestuurlijke en ambtelijke bewustheid, het versterken van een weerbare organisatie en het versterken van de weerbaarheid van de samenleving.

2.1 Problematiek en noodzaak van de aanpak ondermijning

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit start, wordt ondersteund en in stand gehouden met ondermijnende activiteiten. De negatieve gevolgen hiervan blijken omvangrijker te zijn en dieper in de samenleving geworteld te zijn dan eerder werd gedacht. De Afdeling advisering van de Raad van State wijst in haar voorlichting van 20 maart 2019 over *De rol van gemeenten in de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning* op het inzicht dat ondermijnende criminaliteit niet alleen langs strafrechtelijke weg kan worden bestreden. Gemeenten hebben in de aanpak van ondermijning een belangrijke rol. Een optreden als één overheid en één gemeente waarbij alle partijen hun eigen rol en bevoegdheden uitoefenen is noodzakelijk. De sluimerende aanwezigheid van georganiseerde criminaliteit en bijbehorende ondermijnende activiteiten leiden tot aantasting van de leefbaarheid in de wijken en hebben ernstige gevolgen voor de samenleving op het gebied van veiligheid en maatschappelijke integriteit. Door de verwevenheid van onder- en bovenwereld, hetgeen kenmerkend is voor ondermijnende activiteiten, is het ook mogelijk dat de overheid deze onbewust faciliteert middels subsidies, vergunningen, uitkeringen etc. Dit leidt tot aantasting van de integriteit van de overheid. Hierdoor ontstaan malafide economische machtsposities binnen de samenleving die zijn opgebouwd met op ondermijnende wijze vergaard kapitaal.

Niet alle signalen van ondermijnende activiteiten passen direct binnen een georganiseerd criminaliteitsverband en vallen daardoor niet direct onder de criteria van het RIEC-samenwerkingsverband, maar zijn wel relevant voor de gemeentelijke taakuitvoering. De gemeente Meppel wil een toegangspoort zijn voor burgers en organisaties om meldingen te doen van onrechtmatige zaken, wij hebben een belangrijke signaalfunctie. Via onze organisatiestructuur hebben wij meestal goed zicht op de lokale (sociale) structuren. Op basis van onze wettelijke taken en bevoegdheden beschikt de gemeente Meppel over informatie waarmee ondermijnende activiteiten in kaart kunnen worden gebracht. Deze

informatie is nodig om gemeentelijke bevoegdheden in de aanpak van ondermijnende activiteiten in te zetten.

Voor een effectieve aanpak van deze ondermijnende activiteiten (en mogelijk georganiseerde criminaliteit) is een geïntegreerde bestuurlijke aanpak binnen de gemeente een noodzakelijk vereiste. De signalen, afkomstig van burgers, gemeentelijke afdelingen en ketenpartners, dienen als input voor het signaleren en aanpakken van ondermijnende en mogelijk georganiseerde criminaliteit.

In dit protocol verstaan wij onder ondermijnende criminaliteit:¹

- het gaat om georganiseerde criminaliteit (zij het vooral georganiseerd in flexibele netwerken en niet zozeer in hiërarchieën),
- waarmee meestal grote hoeveelheden geld worden verdiend,
- waarbij de criminele activiteiten en de gehanteerde methodes kunnen wisselen. Zij worden bepaald door winstgevendheid en de kans om onopgemerkt te blijven,
- waarbij de grote winsten worden gebruikt om de bovenwereld te ondermijnen (witwaspraktijken, normvervaging binnen gemeenschappen en wijken, inschakeling van advocaten, accountants en notarissen),
- waarbij de ondermijning ook dreigt door te werken naar de overheid (corruptie, aantasting van integriteit);
- en aantasting op de leefbaarheid.

5

2.2. Doel (bestuurlijke en geïntegreerde) aanpak ondermijning

Het doel van deze aanpak is om door middel van binnengemeentelijke samenwerking:

- ondermijnende activiteiten te signaleren en te analyseren;
- te voorkomen dat de overheid ondermijnende activiteiten (onbewust) faciliteert;
- vroegtijdig te kunnen signaleren en interveniëren middels een bestuurlijke aanpak;
- onrechtmatigheden en maatschappelijke bedreigingen veroorzaakt door criminele activiteiten te voorkomen, en daarmee bedreigingen voor de leefbaarheid en openbare orde in de gemeente te voorkomen.

Het gaat bij deze aanpak om (rechts)personen/netwerken die binnen de gemeente Meppel actief zijn in illegale en/of onrechtmatige (criminele) activiteiten waarbij:

- a. de gemeente mogelijkheden heeft om de rechtmatige situatie te herstellen, bedreigingen voor de leefbaarheid of openbare orde tegen te gaan, of onrust weg te nemen en/of;
- b. de gemeente (onbewust) mogelijk faciliteert.

Bij het in kaart brengen, analyseren, voorkomen en interveniëren van ondermijnende zaken zal de gemeente altijd aansluiten bij de bestaande wettelijke taken en bevoegdheden van de burgemeester en/of het college van burgemeester en wethouders.²

¹ Zie het rapport van de Raad van State, 'De rol van gemeenten in de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning', Voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State van 20 maart 2019, p. 17.

² Voorbeelden hiervan zijn de bevoegdheden in artikelen 172 t/m 176 van de Gemeentewet, artikel 13b van de Opiumwet, artikelen 2:11, 2:13, 2:18a, 2:21, 2:22, 2:23, 2:29b, 2:32, 2:39 en 2:39a, 2:40, 2:42 en hoofdstuk 3

Een goede informatiepositie van de gemeente is de basis om analyse en onderzoek in te zetten en (nieuwe) fenomenen in kaart te brengen. Daarnaast draagt een goede informatiepositie bij aan de voorfase van de RIEC-samenwerking. Zo kan zowel repressief als preventief gericht ingezet worden op ondermijning, en zowel intern als extern.

2.3 Doel van dit protocol

Het doel van dit privacy protocol is het schetsen van de kaders waarbinnen, in lijn met de privacy wet- en regelgeving, binnengemeentelijke gegevens mogen worden uitgewisseld ten behoeve van de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning. Dit geldt voor zowel casuïstiek als projectmatig werken en data gestuurd werken.

3. Waarborgen en privacy

De kaders in dit protocol vallen in twee waarborgen uiteen:

- Procesmatige waarborgen. De basisuitgangspunten hierbij zijn fasering (voorkomen van bovenmatig gebruik van gegevens), transparantie (vaststellen van een protocol waarbij zichtbaar en inzichtelijk wordt met welk doel en op welke wijze de gemeente persoonsgegevens verwerkt) en de noodzaak (zicht krijgen op waar ondermijning binnen de grenzen van de gemeente aanwezig is). Hierdoor worden alleen de gegevens gebruikt die ten behoeve van de analyse en het plan van aanpak relevant zijn.
- Rechtmatigheidswaarborgen. Toepassing van het protocol moet steeds in lijn met privacy wet- en regelgeving zijn. Zowel de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG (UAVG) als sectorale wetten, waaronder de Wet politiegegevens, stellen beperkingen aan het uitwisselen en combineren van persoonsgegevens. Het gaat daarbij veelal om abstracte normen, die in iedere specifieke casus moeten worden geïnterpreteerd en toegepast. Dit protocol biedt handvatten voor de analyse die steeds moet worden gemaakt.

3.1 Rechten van betrokkenen

Het bewaren van signalen en nadien verkregen informatie

De persoonsgegevens van personen die gedurende de vijf fases worden verzameld worden verwerkt in het systeem Atlas.

Signalen die niet binnen het geografische gebied of taak van de gemeente vallen of voorsnog geen betrekking heeft op ondermijning (weging 1A, 1B en 1C), worden zonder persoonsgegevens bewaard.

Signalen die wel binnen het geografische gebied en taak van de gemeente vallen en betrekking hebben op ondermijning, maar (nog) niet zwaar genoeg zijn voor verdere actie, worden met de bijbehorende verkregen informatie, gedurende drie jaar bewaard en worden daarna vernietigd.³

Persoonsgegevens die worden verwerkt ten behoeve van een behandeld signaal (welke alle fases heeft doorlopen) worden vernietigd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking en worden in ieder geval uiterlijk vijf jaar na de datum van de eerste verwerking verwijderd.⁴

³ Voor relevante signalen die niet (langer) in behandeling zijn, is een bewaartermijn van ten minste drie jaar nodig geacht om een goed en volledig beeld van ondermijning in de gemeente Meppel te krijgen, door bijvoorbeeld verschillende signalen aan elkaar te kunnen koppelen. Hierbij is een afweging gemaakt tussen de belangen van betrokkenen en de algemene belangen bij de aanpak van ondermijning, zoals het bewaken van de openbare orde en leefbaarheid van de gemeente.

⁴ Zolang een signaal in behandeling is, wordt deze bewaard met benodigde persoonsgegevens. Een signaal wordt daarna nog uiterlijk drie jaar bewaard, met het voorbehoud dat een signaal uiterlijk vijf jaar na de eerste verwerking wordt verwijderd.

Het informeren van betrokkenen

Vanuit transparantie-oogpunt is het uitgangspunt dat betrokkenen zo snel en volledig mogelijk worden geïnformeerd over onderzoek dat naar hen wordt gedaan. Dat is evenwel niet altijd mogelijk, omdat het informeren van betrokkenen het onderzoek kan schaden. Per casus moet afgewogen worden of, en zo ja wanneer betrokkenen worden geïnformeerd over onderzoek dat naar hen wordt gedaan. Bij informeren van betrokkenen kan worden aangesloten bij de informatieplicht van de artikelen 13 en 14 AVG en de uitzonderingen daarop zoals opgenomen in artikel 23 AVG en artikel 41 UAVG.

Concreet is het onderstaande van toepassing:

1. Bij het informeren van betrokkenen wordt de volgende informatie verstrekt:
 - a) De identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke en de doeleinden van de verwerking.
 - b) Nadere informatie die nodig is om tegenover de betrokkene een behoorlijke en zorgvuldige verwerking te waarborgen.
2. De informatieverstrekking kan achterwege blijven voor zover dit in het belang is van:
 - a) de veiligheid van de staat;
 - b) de openbare veiligheid;
 - c) de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten;
 - d) gewichtige economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen;
 - e) het toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften die zijn gesteld ten behoeve van de belangen, bedoeld onder b, c, en d of
 - f) de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen.
3. Zodra de belangen als genoemd in het tweede lid informatieverstrekking niet langer in de weg staan, draagt de verwerkingsverantwoordelijke zorg dat de vereiste informatie alsnog aan betrokkene wordt verstrekt.

De afweging over het al dan niet informeren van de betrokkenen vindt voor het eerst plaats in fase 3 (zie hoofdstuk 4). Betrokkene hoeft alleen geïnformeerd te worden wanneer een, op betrokkene betrekking hebbend, signaal wordt geagendeerd voor een casusoverleg.

Indien wordt besloten om, in het belang van het onderzoek, betrokkene niet direct te informeren over het onderzoek dan zal er na het afronden van het onderzoek nogmaals beoordeeld moeten worden of betrokkene geïnformeerd moet worden. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en nog verder te nemen stappen.

Rechten van de betrokkenen

Verder hebben betrokkenen, in ieder geval als het gaat om de verwerking van persoonsgegevens, het recht te verzoeken om inzage in de persoonsgegevens die ten aanzien van hen worden verwerkt (artikel 15 AVG). Desgewenst kunnen zij verzoeken om het wissen, rectificeren of beperken van die verwerking (artikel 16, 17 en 18 AVG). Ook hierbij kunnen de uitzonderingen van artikel 23 AVG en artikel 41 UAVG aan inwilliging van de verzoeken in de weg staan.

4. De vijf fases van het protocol

Het proces van het signaleren en aanpakken van signalen van ondermijnende activiteiten verloopt met het oog op proportionaliteit en subsidiariteit in vijf fases. De wegingen en beslismomenten in de fases worden door de aangewezen functionarissen uitgevoerd. Zij waarborgen dat de verschillende fases ook op juiste wijze worden gevolgd. Hieronder worden de verschillende fases toegelicht. Daarbij geldt dat de beoordeling van een binnengekomen signaal het startpunt van het protocol vormt. Er wordt in dit protocol dan ook tot uitgangspunt genomen dat het delen van signalen met het ondermijningsteam op rechtmatige wijze geschiedt. Vanzelfsprekend zal een verstrekker van een signaal wel steeds moeten vaststellen of die verstrekking in lijn is met de privacyregelgeving. *(zie ook bijlage 1 voor de schematische weergave van de fases)*

Fase 1 : Registreren signaal

Fase 1 heeft betrekking op de ontvangst en registratie van het signaal. Een signaal kan op verschillende manieren binnenkomen, zoals via een telefonische, schriftelijke (vaak digitale) melding of een Meld Misdaad Anoniem melding. Het signaal wordt geregistreerd door de analist van het ondermijningsteam.

Fase 2 : Weging van het signaal

In fase 2 vindt de weging en beoordeling van het signaal plaats. Het signaal wordt na ontvangst en registratie onderzocht door de analist. Dit onderzoek valt uiteen in drie delen: Weging 1A, 1B en 1C:

Weging 1A betreft de analyse of er sprake is van ondermijning. Deze analyse vindt plaats door te toetsen aan een aantal kenmerken en indicatoren. Deze analyse wordt nader uitgewerkt in het werkproces 'aanpak ondermijning'. Het gaat hierbij om de vorm van ondermijning, de rol van een (rechts)persoon, een indicator dat er sprake is van situationele of lokale verankering en welke red flags/ indicatoren er sprake is/zijn.

Weging 1B betreft de vraag of het binnengekomen signaal betrekking heeft op een taak of bevoegdheid van de gemeente, en niet op een taak of bevoegdheid van een andere instantie (bijvoorbeeld van de politie, belastingdienst, kinderbescherming, etc.). Het is hierbij dus van belang te onderzoeken of het signaal in beginsel tot gemeentelijk optreden kan leiden. Een dergelijke gemeentelijke taak is bijvoorbeeld een van de openbare orde bevoegdheden van de burgemeester.

Weging 1C betreft de vraag of het signaal betrekking heeft op het grondgebied van de gemeente. Het gaat om de vraag of het subject of object waar het signaal betrekking op heeft binnen de gemeente woont respectievelijk is gevestigd. De volgende vragen moeten daarbij achtereenvolgend worden beantwoord:

1. Gaat het om een object of een subject?
2. In het geval van een object: is het object binnen de gemeentegrenzen gelegen (dan wel is er anderszins een link met de gemeente)?
3. In het geval van een subject: is het subject woonachtig binnen de gemeentegrenzen (dan wel is er anderszins een link met de gemeente)?

Deze vragen worden beantwoord aan de hand van informatie uit (openbare) bronnen zoals de basisregistraties. Daarbij zullen in ieder geval het handelsregister van de Kamer van Koophandel, het Kadaster, de Basisregistratie personen (BRP) en de Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) vaak van belang zijn.

Beslismoment 1

Er zijn drie opties:

→ Het signaal kan mogelijk aanleiding vormen voor inzet van een gemeentelijke taak of bevoegdheid, het signaal heeft betrekking op het grondgebied van de gemeente én er is mogelijk sprake van ondermijning. In dat geval gaat men door naar de zwaarteweging van het signaal en beslismoment 2;

→ Het signaal wordt overgedragen aan een ketenpartner of ander gemeentelijk onderdeel dat de regie vervolgens voert, wanneer er geen sprake is van ondermijning, maar het wel betrekking heeft op een gemeentelijke taak of bevoegdheid. Ondermijningsteam bewaart signaal zonder persoonsgegevens; of

→ Het signaal valt buiten het taakveld en grondgebied van de gemeente. Het signaal wordt niet in behandeling genomen door de gemeente en zo nodig doorverwezen naar een andere gemeente of instantie. Ondermijningsteam bewaart het signaal zonder persoonsgegevens.

Zwaarteweging

De analist weegt vervolgens de zwaarte van het signaal. Hierbij is van belang hoe concreet het signaal is (er dient tenminste een adres, bedrijf of persoon genoemd te worden) en de datum gebeurtenissen in het signaal dienen in beginsel niet ouder te zijn dan 1 jaar.

De weging en beoordeling wordt door de analist gedaan. Hierbij maakt de analist ook de afweging of én welke informatie opgevraagd gaat worden bij de gemeentelijke onderdelen. Deze afweging hoeft alleen gemaakt te worden als de analist beoordeelt dat het signaal de zwaarteweging door komt.

Daarna wordt het aan de jurist voorgelegd en wordt er een besluit genomen. De jurist beoordeelt weging 1a t/m 1c, de zwaarteweging en indien nodig de beoordeling of en welke informatie opgevraagd gaat worden bij de gemeentelijke onderdelen. Voor dit laatste maakt de jurist gebruik van de privacy check 1.

Beslismoment 2

--> Beoordeling jurist signaal voldoende zwaar voor verder onderzoek. Door naar de privacy check en daarna fase 3, de inhoudelijke verrijking;

--> Beoordeling jurist signaal onvoldoende zwaar. Ondermijningsteam archiveert signaal voor 3 jaar;

--> Beoordeling jurist signaal onvoldoende zwaar. Ondermijningsteam archiveert signaal voor 3 jaar en gaat door naar ketenpartner of ander gemeentelijk onderdeel;

--> Beoordeling jurist signaal komt weging 1a t/m 1c niet door. Ondernijningsteam bewaard het signaal zonder persoonsgegevens.

Privacy check 1

De jurist beoordeelt of en zo ja welke (gemeentelijke) bronnen naar aanleiding van het concrete signaal kunnen worden geraadpleegd. Het gaat om informatie van de voor het signaal relevante persoon of personen.

De (uit) vraag is een bevraging bij de gemeentelijke ketenpartners of er van een persoon of personen bepaalde, voor het signaal relevante, gegevens in een bronbestand van een gemeentelijk onderdeel voorkomen. Bij deze uitvraag wordt gebruik gemaakt van het Werkdocument binnengemeentelijke informatiedeling ondermijning. Hierin staat op basis van welke wetten verkregen informatie er wel of geen informatie uitvraag gedaan mag worden. Dit werkdocument is toegevoegd aan het werkproces van het ondermijningsteam.⁵

Het kan zijn dat er bij gemeentelijke ketenpartners, voor het signaal relevante, informatie over een persoon of personen aanwezig is, maar dat het blijkt dat het om te oude informatie gaat.⁶ In het geval dat het gaat om (te) oude informatie welke niet meer relevant is, wordt de informatie niet gedeeld.

Bij deze beoordeling komen de volgende vragen aan bod:

→ Wat is de wettelijke basis voor het primaire gebruik?

→ Is bestrijding van ondermijning verenigbaar met het oorspronkelijk doel waarvoor de gegevens zijn verzameld?

→ Is het gebruik van de gegevens noodzakelijk en proportioneel en wordt aan het subsidiariteitsvereiste voldaan?

In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op Privacy check 1.

Fase 3 : Inhoudelijke verrijking

In **fase 3** bevrageet de analist de gemeentelijke ketenpartners om informatie. Bij deze bevraging wordt de uitkomst van privacy check 1 meegenomen. De analist vraagt alleen (relevante) informatie op als uit privacy check 1 blijkt dat deze informatie van de gemeentelijke ketenpartners opgevraagd en gebruikt mag worden ten behoeve van de aanpak van ondermijning.

Deze informatie wordt alleen gedeeld met het ondermijningsteam. Aan de hand van de ontvangen informatie worden de uitkomsten van de hit(s) geanalyseerd door de analist en besproken met het ondermijningsteam. Concreet gaat het om de vraag of de verzamelde informatie het signaal in voldoende mate bevestigen om door te gaan met

⁵ Wanneer informatie niet gedeeld mag worden, (bijv. informatie welke is ontvangen op basis van de Participatiewet) wordt deze informatie niet opgevraagd. In deze gevallen bij 'niet raadplegen' kan gebruik worden gemaakt van enkel de 'dat' informatie. Hiermee wordt bedoeld de vraag of er informatie bekend is.

⁶ Daarbij wordt er in beginsel vanuit gegaan dat informatie ouder dan vijf jaar 'te oud' is. Dat neemt niet weg dat hoe 'zwaarder' de informatie is, hoe langer deze informatie gebruikt kan worden.

het onderzoek naar het signaal en hoe het verdere onderzoek wordt opgepakt. Dit beslismoment wordt met het ondermijningsteam gemaakt.

Beslismoment 3

→ Een mono- of multidisciplinaire aanpak door één gemeentelijk onderdeel of meerdere samenwerkende gemeentelijke onderdelen: er hoeft geen ondermijnende activiteit te zijn, de regie en uitvoering liggen bij desbetreffende gemeentelijke onderdeel/onderdelen op grond van de daarvoor bedoelde wettelijke bevoegdheid(heden). Hierbij is een regierol vanuit het ondermijningsteam niet benodigd. Het signaal wordt afgesloten en archivering voor 5 jaar;

→ Het gemeentelijk casusoverleg met betrokken afgevaardigden van de desbetreffende gemeentelijke onderdelen waar sprake is van een relevante informatie en waarbij de regie bij het ondermijningsteam ligt. Dit is dan op grond van het gegeven dat het signaal en de informatie uit fase 1, 2 en 3 op ondermijning duiden. Het vormt de start van fase 4.

→ Doorgeleiding naar het RIEC-samenwerkingsverband, omdat er mogelijk sprake is van een georganiseerde criminaliteitsverband waarvoor de partners in het RIEC benodigd zijn. Hierbij blijft het ondermijningsteam ook nauw betrokken. Ook dit vormt de start van fase 4;

→ Doorgeleiding naar een ketenpartner. In afstemming met de jurist wordt beoordeeld wat gedeeld kan worden. Het signaal wordt vervolgens afgesloten en archivering voor 5 jaar;

→ Afsluiting van het signaal en archivering voor 5 jaar.

Indien er een gemeentelijke casusoverleg georganiseerd wordt, voert de jurist Privacy check 2 uit. Daarnaast moet er een afweging gemaakt worden of de betrokkene, die bij het signaal wordt/worden onderzocht, geïnformeerd moeten worden, en zo ja wanneer.

12

Privacy check 2

Voor het vaststellen en verwezenlijken van de aanpak wordt er door de jurist vastgesteld of en zo ja, welke van de in fase 1 tot en met 3 verzamelde gegevens mogen worden gedeeld met het/de relevante, bij het signaal betrokken, gemeentelijke onderdeel/onderdelen ten behoeve van de verdere aanpak.

Ook kan worden beoordeeld of, naast de in de fase 1 tot en met 3 verzamelde gegevens, eventuele onderliggende gegevens uit een concreet dossier voor de verdere aanpak van de casus (binnengemeentelijk) mogen worden gedeeld en zo ja, met welk gemeentelijk onderdeel/ gemeentelijke onderdelen. Met name de beoordeling van de noodzaak om informatie te delen, zal daarbij centraal staan. Het gaat dan niet alleen om de hoeveelheid gegevens, maar ook om de vraag of alle deelnemers de betreffende informatie nodig hebben. Denkbaar is bijvoorbeeld dat een signaal op maar 3 ketenpartners ziet en de informatie ten aanzien van dat signaal dus ook alleen aan die ketenpartners mag worden verstrekt (in plaats van aan alle ketenpartners die aan tafel zitten).

Voor het delen van informatie met andere ketenpartners zal door de jurist nog een AVG check gedaan worden.

Aan het einde van fase 3 en na het uitvoeren van Privacy check 2 is bekend welke (gemeentelijke) ketenpartners deel zullen nemen aan het casusoverleg en wie welke informatie mag inzien.

Fase 4 : Interventie

Fase 4 betreft het (gemeentelijk) casusoverleg, het ontwikkelen van een plan van aanpak en het voeren van regie op het plan en het afsluiten van de casus. Aan de hand van het casusoverleg wordt bepaald of overgegaan wordt tot een interventie(s) en het opstellen van een plan van aanpak.

Het plan van aanpak wordt uitgewerkt door de adviseur ondermijning en met het ondermijningsteam besproken. Vervolgens wordt er een vervolgstap bepaald.

Beslismoment 4

→ Uitvoeren plan van aanpak door betrokken afdelingen/partners. Als dit is afgerond, beoordeling door jurist of betrokkene(n) nog geïnformeerd moeten worden, door naar fase 5;

→ Casus kan worden afgesloten, beoordeling door jurist of betrokkene(n) nog geïnformeerd moeten worden, indien nodig een procesevaluatie, en archivering voor 5 jaar;

Fase 5 : Monitoren en afsluiten casus

Fase 5 betreft een waakvlamfunctie en het afsluiten en archiveren van het signaal.

Er kan besloten worden om nog een procesevaluatie te laten plaatsvinden of om direct de casus/het signaal af te sluiten en te archiveren voor 5 jaar.

Bij de archivering van de casus/het signaal wordt rekening gehouden met de in paragraaf 3.1 beschreven bewaartermijnen.

5. Uitwerking van Privacy check 1 (fase2)

In fase 2 van het protocol bepaalt het ondermijningsteam in het kader van Privacy check 1 of, en zo ja welke gemeentelijke bronnen naar aanleiding van het concrete signaal kunnen worden geraadpleegd. Het ondermijningsteam doet dit aan de hand van een werkdocument waarin wordt beschreven op basis van welke grondslag informatie wel of niet verwerkt mag worden voor de aanpak van ondermijning. Dit werkdocument wordt toegevoegd aan het werkproces 'aanpak ondermijning'. De gemeentelijke privacy officer toetst het werkdocument vooraf. Daarnaast zal de privacy officer steekproefsgewijs controleren of het delen van informatie voor een signaal conform dit werkdocument plaatsvindt. Deze steekproeven zullen ten minste twee maal per jaar plaatsvinden. De steekproef wordt gedaan op willekeurige dossiers, waarbij in ieder geval dossiers uit verschillende fasen worden gecontroleerd. Een medewerker uit het ondermijningsteam zal de privacy officer hierin faciliteren. Uit de steekproef zal blijken of er wel of niet conform het privacy protocol is gewerkt. Een mogelijkheid is dat er niet (volledig) volgens het privacy protocol is gewerkt. Indien dit het geval is zal er met de privacy officer en het ondermijningsteam geëvalueerd moeten worden waarom van het proces is afgeweken.

Verder zal de privacy officer aangehaakt worden bij wijzigingen in het privacy protocol. Na een jaar zal het privacy protocol geëvalueerd worden. Hierbij zal het ondermijningsteam ook de privacy officer laten aansluiten. Deze evaluatie heeft plaatsgevonden in februari 2024.

De gemeentelijke partners krijgen na het uitwerken van het werkdocument en het akkoord van de privacy officer hierop de beschikking over dit werkdocument. Het privacy protocol is openbaar op de website van de gemeente Meppel. Het privacy protocol met het werkdocument wordt intern beschikbaar gesteld op de intranet pagina van de gemeente Meppel. Op het moment dat zij een informatieverzoek ontvangen kunnen de deelnemers van het casuoverleg op basis van dit werkdocument de grondslag voor het delen van de informatie bepalen en verstrekken, met benoeming van de grondslag (al dan niet via vastlegging binnen systeem Atlas).

De vraag welke binnengemeentelijke gegevensdeling is toegestaan moet steeds worden beantwoord aan de hand van de specifieke wettelijke regeling die op de betreffende gemeentelijke informatie van toepassing is. De analyse van de relevante wet- en regelgeving is vastgelegd in het hierboven genoemde werkdocument.

Privacy check 1 vormt de belangrijkste privacy beoordeling en vindt plaats na beslismoment 1 en de zwaarteweging. Per geval moeten steeds de volgende vragen worden beantwoord:

A. Wat is de wettelijke basis voor het primaire gebruik?

Naar aanleiding van het soort signaal wordt bepaald welke gegevens nodig zijn voor het onderzoek. Op basis daarvan wordt vastgesteld op basis van welke gemeentelijke taak deze gegevens aanvankelijk zijn verkregen (ook wel: het primaire gebruik van de gegevens). Deze taak zal steeds een wettelijke basis hebben, bijvoorbeeld in de Gemeentewet of een andere sectorale wet.

De wettelijke regeling op basis waarvan gegevens aanvankelijk zijn verkregen, is in sterke mate bepalend voor de vraag of gegevens (ook) kunnen worden gebruikt voor de bestrijding van ondermijning. Zo kan die wettelijke regeling een geheimhoudingsbepaling bevatten die het (verdere) gebruik van gegevens beperkt of anderszins regelen of en zo ja, in hoeverre de gegevens voor bepaalde doeleinden of taken mogen worden gebruikt.

B. Is bestrijding van ondermijning verenigbaar met het oorspronkelijk doel waarvoor de gegevens zijn verzameld?

In aanvulling daarop geldt dat het gebruik van gegevens ter bestrijding van ondermijning een toelaatbare verdere verwerking moet zijn. Van een toelaatbare verdere verwerking is sprake als het gebruik van de gegevens verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens aanvankelijk zijn verkregen. Daarbij moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. Wat is het doel van de wet en/of de wettelijke bepaling op basis waarvan de gegevens aanvankelijk zijn verkregen?
2. Is het bestrijden van ondermijning verenigbaar met dat primaire doel?
3. Wat is het kader waarin de persoonsgegevens zijn verzameld?
4. Wat is de aard van de verwerkte persoonsgegevens?
5. Wat zijn de mogelijke gevolgen voor de betrokkene?
6. Worden er passende waarborgen getroffen?

Van verenigbaarheid in de zin van de vragen 1 en 2 zal sneller sprake zijn als de wettelijke basis voor het primaire gebruik gerelateerd is aan het bestrijden van ondermijning, bijvoorbeeld een openbare orde bevoegdheid van de burgemeester.

“Het bestrijden van ondermijning” als doel voor een verdere verwerking is breed. In het concrete geval wordt dit doel daarom gepreciseerd door het te vertalen naar de gemeentelijke wettelijke bevoegdheden die de gemeente ten behoeve van de aanpak van het signaal zou willen inzetten. Het zal hierbij veelal gaan om wettelijke taken en gemeentelijke bevoegdheden die zien op openbare orde bevoegdheden en bevordering van de leefbaarheid. Van belang hierbij is dat aan het voorzienbaarheids criterium wordt voldaan: een betrokkene moet kunnen voorzien dat de bedoelde gegevensverstrekking zou kunnen plaatsvinden. De gemeentelijke informatie is verdeeld in drie onderdelen:

1. Altijd raadplegen: er is geen sprake van een strikte (wettelijke) geheimhouding en er is sprake van doelbinding waardoor de betreffende wet of de AVG het raadplegen van de informatie voor de aanpak van ondermijning toe staat. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om informatie die in het kader van de Alcoholwet of openbare orde bevoegdheden van de burgemeester (gemeentewet of APV) is verzameld.

2. Aangepast delen: vanwege strikte (wettelijke) geheimhouding en/of het ontbreken van (wettelijke) doelbinding met de aanpak van ondermijning kan informatie niet worden gedeeld. Het gaat bijvoorbeeld om informatie op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of de Woningwet. De, voor de aanpak van ondermijning, relevante informatie betreft echter vaak informatie over een perceel/gebouw of bedrijf en niet perse persoonsgegevens. Informatie over een bedrijf of een perceel/gebouw valt niet onder de AVG en kan daarom worden geraadpleegd ten behoeve van de aanpak van ondermijning.

3. Niet raadplegen: vanwege strikte (wettelijke) geheimhouding en/of het ontbreken van (wettelijke) doelbinding met de aanpak van ondermijning kan informatie niet worden gedeeld. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om informatie met betrekking tot uitkeringen en de Wet Bibob. De informatie kan ook niet aangepast worden geraadpleegd ten behoeve van de aanpak van ondermijning.

Voor de verwerking van bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens geldt een bijzonder regime: die gegevens mogen in beginsel alléén worden verwerkt als uit de wet op basis waarvan die gegevens zijn verkregen blijkt dat dat – voor de in die wet genoemde doelen – mag. Voor strafrechtelijke gegevens geldt nog een andere relevante uitzonderingsgrond: een gemeente zal die gegevens mogen verwerken als zij krachtens de Wet politiegegevens (Wpg) of Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens zijn verkregen. Bij de bevraging aan de politie zal de politie voorafgaand aan de verstrekking zelf aan de Wpg toetsen of en zo ja welke informatie zij mogen verstrekken. Op de verstrekking zal in ieder geval een strikte geheimhouding berusten waardoor de informatie alleen gebruikt mag worden ten behoeve van de aanpak van het signaal.

16

C. Is het gebruik van de gegevens noodzakelijk en proportioneel en wordt aan het subsidiariteitsvereiste voldaan?

Gegevens mogen alleen worden gebruikt voor de bestrijding van ondermijning als dat gebruik noodzakelijk en proportioneel is en er geen minder ingrijpende middelen voorhanden zijn. Bij de vraag of een verstrekking noodzakelijk en proportioneel is, spelen onder meer de volgende omstandigheden een rol:

De aard en ernst van een binnengekregen signaal. Bij aanwijzingen dat er ernstige feiten spelen, zal informatie eerder mogen worden gedeeld; dat weegt dan zwaarder dan de eventuele inbreuk die op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene wordt gemaakt.

Daarbij kan onder meer acht worden geslagen op:

- de voorzienbaarheid van de (cumulerende) inbreuk die op de persoonlijke levenssfeer wordt gemaakt;
- de vraag in hoeverre een compleet beeld van de betrokkene ontstaat;
- in hoeverre een betrokkene negatieve gevolgen zal ondervinden van de gemaakte inbreuk;
- de aard van de gegevens (hoe gevoeliger, hoe terughoudender ermee moet worden omgegaan);
- of een betrokkene zich effectief kan verweren tegen gemaakte inbreuken (bijv. rechtsbescherming).

Bijlage: Schematische weergave van de fases

